

Ein cyf: MA/LN/2290/25

Buffy Williams AS
Cadeirydd - y Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg

16 Rhagfyr 2025

Annwyl Buffy

Diolch am y drafodaeth yn ystod y sesiwn dystiolaeth ar gyllideb ddrafft 2026-27 ar 27 Tachwedd. Amgaeir rhagor o wybodaeth ynghylch y meysydd y gofynnwyd amdanynt gan y Pwyllgor yn y cyfarfod.

Nodyn technegol ar newid i'r Llinell Wariant yn y Gyllideb (BEL) ar gyfer Cymraeg mewn Addysg

Ceir gostyngiad o £2.426m i'r BEL Cymraeg mewn Addysg ar gyfer 2026–27, gyda'r gyllideb yn gostwng o £6.417m i £3.991m yn 2026–27. Nid yw'r gostyngiad hwn yn golygu toriad yn y cyllid ar gyfer y Gymraeg ym maes addysg. Mater o drosglwyddiad gweinyddol yn unig yw hyn, er mwyn symud cyllid Adnodd o fewn y BEL hwn i'r BEL Cwricwlwm ac Asesu, yn dilyn newid yn y rôl rheoli nawdd ar gyfer Adnodd o 1 Ebrill 2025. Cafodd yr un trosglwyddiad ei roi ar waith yng Nghyllideb Atodol Gyntaf 2025–26 ar gyfer y flwyddyn ariannol hon.

Gydag Adnodd bellach ar waith yn llawn, a pherthnasau wedi eu sefydlu ar draws y Gyfarwyddiaeth Addysg, mae Ysgrifennydd y Cabinet dros Addysg wedi cytuno i drosglwyddo'r gyllideb hon er mwyn adlewyrchu'r berthynas barhaus ag Adnodd.

Ar y cyd ag elfennau eraill o gyllid o fewn y BEL Cwricwlwm ac Asesu ar gyfer Adnodd, golyga hyn fod cyfanswm y cyllid ar gyfer Adnodd yn cyrraedd dros £4m yn 2026–27 er mwyn i'r cwmni barhau â'i waith yn comisiynu adnoddau dwyieithog o ansawdd uchel i gefnogi'r Cwricwlwm i Gymru. Yn y cyfnod byr ers ei sefydlu, mae Adnodd wedi ehangu mynediad at adnoddau addysg dwyieithog, gan gefnogi'r cwricwlwm a chymwysterau wedi'u gwneud i Gymru.

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1SN

Gohebiaeth.Lynne.Neagle@llyw.cymru
Correspondence.Lynne.Neagle@gov.wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn y Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn y Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

Data cyfranogiad a deilliannau dysgwyr yn rhaglen Seren

Ym mis Mawrth 2026, bydd adroddiad diwedd blwyddyn ariannol yn asesu cynnydd rhaglen Seren tuag at y canlyniadau arfaethedig a amlinellir yn ei Theori Newid. Bydd yr adroddiad hwn yn sefydlu meincnod ar gyfer adolygu effeithiolrwydd y tîm cyflawni newydd, y pecyn cymorth i ysgolion a cholegau, y canllawiau diwygiedig ar gyfer nodi dysgwyr, a'r rhaglen gymorth i unigolion sy'n dechrau gradd-brentisiaethau yn ystod 2026-27.

Bydd adroddiadau cynnydd misol yn cyflwyno data ar lefelau ymgysylltu ymhlith gwahanol grwpiau o ddysgwyr a gwahanol ranbarthau daearyddol, gan hwyluso nodi bylchau neu ardaloedd lle mae llai o gyfranogiad. Bydd yr wybodaeth hon yn helpu'r tîm i fireinio strategaethau ymgysylltu lle bo angen. Yn ogystal, bydd yr adroddiadau yn rhoi gwybodaeth am effeithiolrwydd yr ymyriadau yn y rhaglen gyflawni, gan sicrhau'r gwerth gorau posibl am arian.

Bydd yr adroddiad meincnod yn cael ei anfon at y Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg ym mis Ebrill 2026, a bydd yr adroddiadau cynnydd dilynol yn cael eu hanfon yn unol ag amserlen cyfarfodydd y pwyllgor. Rwyf wedi cynnwys adroddiad cynnydd Tachwedd 2025 ar gyfer cam 3 (Blwyddyn 12 a 13) yn atodiad 1.

Mae adolygiad annibynnol o Academi Seren wedi dechrau. Bydd y gwerthusiad hwn yn archwilio cynnydd Seren ers yr asesiad blaenorol yn 2018 a bydd yn asesu a yw'r ymyriadau a weithredwyd o dan strategaeth weithredol newydd 2023 yn cyflawni'r nodau a amlinellwyd yn Theori Newid Seren. Bydd y canlyniadau yn dangos strategaethau effeithiol ac aneffeithiol, gan lywio gwelliannau i raglenni yn y dyfodol a chyfrannu at fireinio'r prosesau adrodd o dan y model cyflawni newydd.

Y pwysau ehangach sy'n wynebu'r sector addysg uwch

Dyma'r ffactorau allweddol sy'n cyfrannu at yr heriau presennol sy'n wynebu prifysgolion:

- Gostyngiadau yn niferoedd myfyrwyr rhyngwladol. Yn dilyn cynnydd sylweddol yn nifer y myfyrwyr rhyngwladol ar draws y DU yn y cyfnod yn union ar ôl y pandemig, fe wnaeth y niferoedd ostwng yn sylweddol yn 2024 ar ôl cyflwyno cyfyngiadau fisa newydd Llywodraeth y DU.
- Cystadleuaeth gynyddol am fyfyrwyr domestig. Wrth i nifer y myfyrwyr rhyngwladol ar draws y DU ostwng, mae mwy o gystadleuaeth am fyfyrwyr domestig. Mae prifysgolion mawreddog a thariff uwch wedi cynyddu'n sylweddol y cofrestradau gan fyfyrwyr cartref yn ystod y ddwy flynedd ddiwethaf, sydd wedi gwasgu ar rannau eraill o'r sector, gan gynnwys sawl prifysgol yng Nghymru.
- Effaith barhaus Brexit. Roedd prifysgolion Cymru yn arfer cael symiau sylweddol o gyllid strwythurol a buddsoddi gan yr UE, yn enwedig ar gyfer ymchwil ac arloesi, a dim ond yn 2023 y gwnaeth llinynnau olaf y cyllid hwn ddod i ben. Mae data'r Asiantaeth Ystadegau Addysg Uwch (HESA) yn dangos bod prifysgolion Cymru wedi gweld gostyngiad o £33m mewn contractau cyllido ymchwil o'r UE yn 2023/24.
- Costau cynyddol, gan gynnwys cyfraniadau Yswiriant Gwladol cyflogwyr a chostau Cynllun Pensiwn Athrawon ar gyfer sefydliadau ôl-92. Yn wahanol i rannau eraill o'r sector addysg, nid yw Llywodraeth y DU na Llywodraeth Cymru wedi gallu darparu cyllid ychwanegol i dalu'r costau hyn.

- Er bod ffioedd dysgu bellach yn cynyddu gyda chwyddiant, mae hyn yn dilyn degawd o leihad mewn termau real. Er mai dim ond tua 10% o gyfanswm trosiant y sector yw cyllid Llywodraeth Cymru drwy Medr, rydym yn cydnabod bod hyn wedi lleihau mewn termau real yn ystod y blynyddoedd diwethaf.

Arbedion refeniw ar gyfer ysgolion carbon sero net

Mae wedi bod yn ofynnol i ysgolion newydd a ddyluniwyd ers mis Ionawr 2022 fod yn rhai Carbon Sero Net Ar Waith (NZCiO) sy'n golygu bod yr ynni ac felly'r carbon a ddefnyddir yn yr ysgol dros flwyddyn yn cael ei wrthbwyso gan ynni adnewyddadwy a gynhyrchir yn ddelfrydol ar y safle. Mae'r carbon a ddefnyddir i adeiladu'r ysgol, sef carbon ymgorfforedig, hefyd yn cael ei fesur, ac ar hyn o bryd y targed yw 600KgCO₂/m². Fe wnaeth ein hysgol NZCiO gyntaf, sef South Point Primary ym Mro Morgannwg, gyrraedd y nod hwn drwy osod rhesi o baneli ffotofoltäig a system storio ynni batri. Mae hyn wedi arwain at sefyllfa gadarnhaol yn gyffredinol, gan fwydo'r hyn sydd dros ben i'r grid cenedlaethol.

Mae prosiectau fel Ysgol Uwchradd Pen y Dre ym Merthyr a Champws Mynydd Isa yn Sir y Fflint wedi'u cynllunio i gynhyrchu cymaint o ynni ag y maent yn ei ddefnyddio, gan leihau costau ynni gweithredol yn sylweddol. Er nad yw'r union ffigurau ar gyfer arbedion blynyddol yr ysgolion carbon sero net hyn wedi'u cyhoeddi eto, y disgwyliad yw eu bod yn agos at ddileu biliau ynni ac o bosibl yn creu refeniw posibl o allforio'r trydan dros ben i'r grid neu i gyfleusterau lleol. Yn achos Ysgol Uwchradd Pen y Dre, bydd cysylltiad preifat ag Ysbyty'r Tywysog Siarl yn golygu bod yr holl ynni dros ben a gynhyrchir yn yr ysgol yn cael ei ddefnyddio yn y gymuned leol er budd i'r ysgol a'r ysbyty.

Mae adnewyddu a datgarboneiddio adeiladau ysgol presennol hefyd yn golygu llai o gostau ynni. Mae ysgolion Cymru sy'n gweithredu mesurau effeithlonrwydd ynni a charbon sero net wedi cyflawni gostyngiadau sylweddol mewn biliau ynni.

Ers 2009, mae prosiectau a gefnogir gan Salix Finance yng Nghymru wedi arbed £25.8 miliwn ar filiau ynni dros eu hoes, sy'n cyfateb i £1.3 miliwn bob blwyddyn ar draws yr ysgolion sy'n cymryd rhan. [salixfinance.co.uk]

Mae'r arbedion a geir o gyflwyno offer rheoli ynni uwch neu systemau rheoli adeiladau fel arfer yn cyflawni gostyngiad o 10% a fyddai'n cyfateb i rhwng £5,000 y flwyddyn a thua £15,000 y flwyddyn yn dibynnu ar faint yr ysgol. Gall ymyriadau pellach gynyddu'r arbediad hwn i oddeutu 40%. Gallai hyn fod cymaint â £60,000 ar gyfer ysgol uwchradd fawr. [energysparks.uk]

Gwerthusiad o raglen Taith

Cyhoeddwyd [Gwerthusiad Interim o raglen Taith ym mis Mehefin 2025](#), yr ail gam mewn gwerthusiad tri cham o raglen Taith. Prif nod y gwerthusiad interim oedd adolygu'r perfformiad hyd yn hyn a llywio'r broses barhaus o gyflawni rhaglen Taith a buddsoddiadau/datblygiad polisi yn y dyfodol yn y maes hwn.

Mae'r dystiolaeth a drafodir yn yr adroddiad hwn yn dangos bod Taith wedi perfformio'n dda hyd yn hyn gyda lefelau uchel o foddhad gan bob grŵp rhanddeiliaid a chynnydd da yn erbyn targedau allbwn. Mae rhanddeiliaid wedi cael eu plesio'n arbennig gan gyflymder y gwaith cyflawni a graddfa'r cynnydd a wnaed mewn cyfnod mor fyr. Efallai mai'r prif gyflawniad yw llwyddiant y rhaglen wrth sicrhau ymgysylltiad gan grwpiau targed allweddol, yn benodol unigolion heb gynrychiolaeth ddigonol a sefydliadau anhraddodiadol.

Mae hyn wedi bod yn hanfodol wrth sicrhau bod Taith wedi targedu'r cymorth at y rhai na fyddent yn gallu elwa ar gyfleoedd cyfnewid rhyngwladol fel arall. Mae'r llwyddiant hwn yn adlewyrchu sawl cryfder: y ffordd arloesol y mae'r rhaglen wedi'i chynllunio, y ffocws strategol ar ymgysylltu â grwpiau sydd heb gynrychiolaeth ddigonol, a'r gefnogaeth bersonol gref sy'n cael ei darparu gan y tîm cyflawni.

Mae'r rhaglen wedi cyflawni gwerth da i ragorol am arian ar draws y rhan fwyaf o'r dangosyddion a sefydlwyd. Roedd y dangosyddion tegwch yn arbennig o gryf, gyda chwech allan o wyth yn rhagorol, gan gynnwys y cyfrannau o unigolion heb gynrychiolaeth ddigonol ac unigolion dan anfantais sy'n ymwneud â rhaglen Taith.

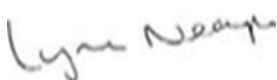
Mae Wavehill wedi gwneud cyfres o argymhellion i gefnogi'r rhaglen i barhau i gyflawni. Mae'r argymhellion yn amrywio rhwng rhai y gellir eu gweithredu gan dîm cyflawni Taith a rhai a fyddai'n gofyn am gamau gweithredu gan Lywodraeth Cymru fel cyllidwr y rhaglen. Bydd Swyddogion Llywodraeth Cymru yn gweithio gyda thîm gweithredol Taith i ddatblygu cynllun gweithredu ar gyfer rhoi'r argymhellion ar waith.

Disgwylir i gam olaf y gwerthusiad annibynnol o raglen Taith gael ei gyhoeddi erbyn 31 Rhagfyr 2027.

Yn ogystal, disgwylir i'r gwerthusiad terfynol o drydydd cam rhaglen Cymru Fyd-eang gael ei gwblhau ym mis Rhagfyr 2025. Roedd y cam hwn yn adeiladu ar ddau gam blaenorol y rhaglen a gafodd ei chyflwyno gan Brifysgolion Cymru a'i hariannu gan Lywodraeth Cymru drwy Taith. Lanswyd y cam cyntaf yn 2015. Comisiynwyd Wavehill ym mis Ionawr 2025 i gynnal y gwerthusiad terfynol o raglen grant Global Wales III. Bydd Crynodeb Gweithredol o'r gwerthusiad hwnnw yn cael ei gyhoeddi ar wefan Taith yn unol ag ymrwymiad Taith i dryloywder.

Hyderaf fod yr ymatebion hyn yn rhoi eglurder pellach ar y cwestiynau a godwyd gan y Pwyllgor. Edrychwn ymlaen at dderbyn adroddiad y Pwyllgor cyn Cyllideb Derfynol 2026-27.

Yn gywir,

Lynne Neagle AS

Ysgrifennydd y Cabinet dros Addysg
Cabinet Secretary for Education

Vikki Howells AS

Y Gweinidog Addysg Bellach ac Uwch
Minister for Further and Higher Education

CRYNODEB MIS TACHWEDD ACADEMI SEREN

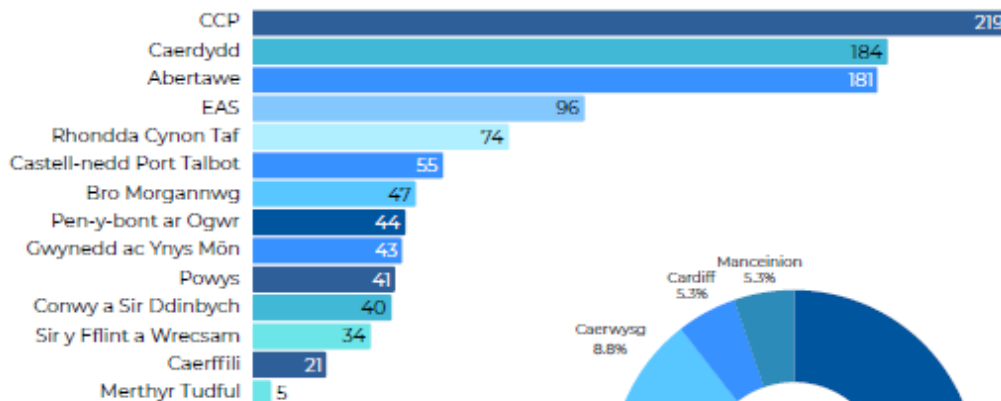
Roedd mis Tachwedd yn fis prysur ar gyfer dysgwyr Cam 3 Seren, gyda blwyddyn 12 yn cymryd rhan yn Nosbarthiadau Meistr Her Academaidd yr Hydref a blwyddyn 13 yn paratoi ar gyfer cyfweiliadau mewn prifysgolion blaenllaw yn y Rhaglen Mentora fel uchafbwyntiau.

Dosbarthiadau Meistr Her Academaidd yr Hydref

Cafwyd **35 o sesiynau academaidd** dros gyfnod o bythefnos yn Her Academaidd yr Hydref eleni, ac roedd cynrychiolaeth o **bob un o'r 14 hwb** ymysg y dysgwyr. Cyflwynwyd **18 o sesiynau STEM** a **17 o sesiynau Dyniaethau**. Ar ben hyn, cafwyd **7 o sesiynau cyfrwng Cymraeg**. Roedd cynnydd sylweddol mewn presenoldeb o gymharu gyda 2024:

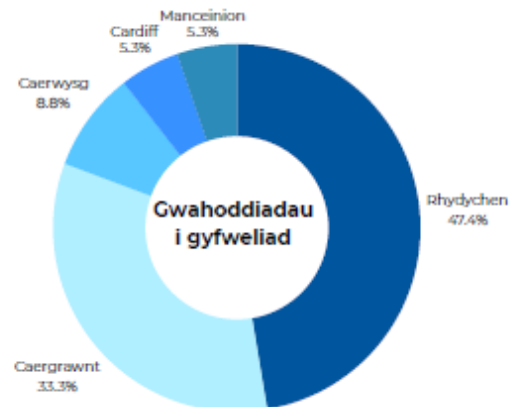

Nifer o ddysgwyr yn mynychu fesul hwb:

Rhaglen Mentora 2025

Parwyd pob un o'r **410 o ddysgwyr** ar gyfer Rhaglen Mentora 2025 gyda mentor. Mae 73% o'r pariadau wedi cael o leiaf un sesiwn mentora, sy'n uwch na'r 42% yn 2024. Hyd hyn, mae pariadau mentoriaid a mentoreion wedi cwblhau **645 o sesiynau** eleni, gyda nifer o sesiynau paratoi cyfweiliadau wedi eu trefnu dros yr wythnosau nesaf.

Mae **60+ o ddysgwyr** ar y Rhaglen Mentora wedi eu gwahodd i gyfweiliad mewn prifysgol flaenllaw hyd hyn.